

Dosar nr. 2ra-703/20

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central (jud: S.Ghercavii)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: I.Grosu, A.Garbu, A.Ciobanu)

DECIZIE

27 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul:

Judecătorii:

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Corcodel împotriva Întreprinderii Municipale Regia Apă-Canal Bălți cu privire la încasarea plăților salariale, pierderilor de salariu ca rezultat al inflației, prejudiciul moral și cheltuielile de judecată,

împotriva deciziei din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 7 noiembrie 2019, Victor Corcodel a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii Municipale Regia Apă-Canal Bălți cu privire la încasarea plăților salariale, pierderilor de salariu ca rezultat al inflației, prejudiciul moral și cheltuielile de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, din luna noiembrie 1997 până la 13 martie 2017, a activat în funcția de director la Întreprinderea Municipală Regia „Apă-Canal Bălți.

La intervalul de o lună de zile după concediere i s-a achitat în contul salariului doar suma de 6 000 de lei, pe când suma plăților salariale urma a fi mai mare. De la contabilitate i s-a comunicat că, s-a calculat și urma să primească suma de aproximativ 72 000 de lei.

Potrivit calculelor care rezultă din extrasul din cont eliberat de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Bălți, restanța la plățile salariale constituie suma de 59 545,06 lei, suma dată fiind dedusă de rapoartele prezentate de întreprindere pe numele și contul său. Au fost calculate și achitate contribuții individuale și de bază din salariul în sumă de 8 431,80 de lei; 5059,08 lei pentru luna februarie 2017 și 78 826,11 lei pentru luna martie 2017.

Astfel, pentru luna ianuarie 2017 au fost achitate contribuțiile individuale și de bază în mărime de 2 445,22 de lei, pentru luna februarie 1 467,13 lei iar în luna martie în sumă de 22 859,58 lei, diferența între suma salariului calculat și suma contribuțiilor achitate de pârât constituie suma totală de 65 545,06 lei.

Reieșind din faptul că, la concediere i s-a achitat suma de 6 000 de lei, rezultă că datoria la plățile salariale la data concedierii constituie suma de 59 545,06 lei care până în prezent nu a fost achitată.

A relatat că, nu este de acord cu datele prezentate de pârât prin certificatul prezentat la data de 6 septembrie 2018 în care se afirmă că datoria salarială calculată la data concedierii constituie suma de 52 086 de lei. Din acest motiv, a expediat în adresa pârâtului două cereri la 24 august 2018 și 20 septembrie 2018, prin care a solicitat prezentarea datelor cu privire la mărimea salariului calculat pentru fiecare lună și care este mărimea datoriei la plățile salariale la data concedierii din funcție, cât și achitarea restanței la salariu. Însă, nu a primit un răspuns clar la cererile înaintate.

Ulterior, prin certificatul expediat la 6 septembrie 2018, Întreprinderea Municipală Regia Apă-Canal Bălți a indicat că, datoria finală la plățile salariale constituie suma de 52 086 de lei. Iar cererea din 20 septembrie 2018 a rămas fără un răspuns.

A considerat că, restanța la salariul calculat la data concedierii este în mărime de 59 545,06 lei, după cum urmează: - pentru luna ianuarie 2017 – 8 431,80 de lei, suma pe care nu a primit-o și din care s-a reținut contribuții individuale în mărime de 505,91 de lei și contribuții de bază în mărime de 1 939,31 de lei; pentru luna februarie 2017 - 5 059,08 lei, suma pe care nu a primit-o, din care s-a reținut contribuții individuale în mărime de 303,54 de lei și contribuții de bază în mărime de 1 163,59 de lei; calculul la data concedierii 13 martie 2017 – 78 826,11 lei, suma pe care la fel nu a primit-o, din care s-a reținut contribuții individuale în mărime de 4 729,57 de lei și contribuții de bază în mărime de 18 130,01 lei, din care, a primit doar suma de 6 000 de lei.

Toate plățile salariale ce i se cuvin urmau să-i fie achitate în ziua eliberării, la data de 13 martie 2017, obligație care nu s-a respectat. Din acest motiv, a solicitat achitarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariului, prin majorarea salariului neachitat, în conformitate cu coeficienții inflației pe țară, stabiliți pentru perioada 13 martie 2017 – 31 octombrie 2018, calculate separat pentru fiecare lună de întârziere și care constituie suma de 6 228,20 de lei. Aceste calcule rezultă din calculele la rata lunară a inflației publicate de Banca Națională a Moldovei separate pentru fiecare lună pentru perioada martie 2017 - septembrie 2018.

A susținut că, timp de un an și șapte luni de zile, neîntemeiat și ilegal i-au fost reținute plățile salariale cuvenite la data concedierii, cauzându-i prejudiciu moral considerabil de compensarea cărora este responsabil pârâtul, reieșind din perioada de timp și suma mare a salariului de care a fost privat în acest timp. Mărimea compensației morale o estimează la suma de 15 000 de lei.

A solicitat Victor Corcodel admiterea acțiunii, încasarea din contul Întreprinderii Municipale Regia Apă-Canal Bălți în beneficiul său a salariului în sumă de 59 545,06 lei, a îndemnizației de concediere, a pierderilor la salariu în sumă de 6 228,20 de lei, prejudiciul moral în sumă de 15 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 7 000 de lei.

Prin hotărârea din 18 iulie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat de la Întreprinderea Municipală Regia Apă-Canal Bălți în beneficiul lui Victor Corcodel plata salarială în sumă de 55 266,86 de lei, pierderi de salariu rezultat al inflației în sumă de 18 416,65 de lei, prejudiciul moral în sumă de 5 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 7 000 de lei. S-a încasat de la Întreprinderea Municipală Regia Apă-Canal Bălți în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 100 de lei.

Prin hotărârea suplimentară din 24 septembrie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a încasat de la Întreprinderea Municipală Regia Apă-Canal Bălți în beneficiul lui Victor Corcodel compensația pentru concediul nefolosit în mărime de 78 826,11 lei.

Prin decizia din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Întreprinderea Municipală Regia Apă-Canal Bălți, s-a casat parțial hotărârea din 18 iulie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central în partea încasării pierderilor la salariu ca rezultat al inflației și a prejudiciului moral cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri prin care au fost respinse cerințele ce țin de încasarea pierderilor de salariu ca rezultat al inflației, prejudiciului moral și a compensației pentru concediu nefolosit. În partea încasării plăților salariale în mărime de 52 266,86 de lei, cheltuielile de judecată și a taxa de stat, s-a menținut hotărârea din 18 iulie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central. S-a casat integral hotărârea suplimentară din 24 septembrie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central.

La data de 25 februarie 2020, Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari a declarat recurs împotriva deciziei din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Bălți.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel a interpretat și aplicat eronat legea, iar decizia este una neîntemeiată.

Pretențiile cu privire la încasarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp al salariului se întemeiază pe dreptul prevăzut de art. 145 Codul muncii. Iar conform pct. 2 al Modulului de calculare și de plată a sumei de compensare a pierderilor unei părți din salariu în legătură cu neachitarea la timp a acestuia, aprobat prin hotărârea de Guvern nr. 535 din 7 mai 2003, compensarea pierderii unei părți din salariu în legătură cu neachitarea la timp a acestuia se efectuează de către toate întreprinderile, instituțiile și organizațiile din sectorul real și sectorul bugetar, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, prin indexarea obligatorie și în mărime deplină a sumei salariului calculat, dacă reținerea a durat o lună calendaristică și mai mult după expirarea lunii următoare lunii pentru care urma să fie plătit. Pretențiile reclamantului-recurent Victor Corcodel corespund acestor prevederi legale.

Faptul prezentării calculului acestor pierderi cu suma de 147 181,75 de lei, nu este temei pentru instanța de apel de a considera că reclamantul nu a demonstrat temeiul de fapt și de drept al pretențiilor sale la compensarea pierderii unei părți din salariu în legătură cu neachitarea la timp a acestuia.

Corectarea acestei greșeli în calcul era prerogativa instanței de judecată, care urma să ajusteze pretențiile reieșind din suma corectă din care trebuia de fapt să fie calculată această pierdere de salariu și anume din suma de 55 266,86 de lei. La materialele cauzei sunt datele privind rata inflației pentru fiecare lună, care au fost anexate la cererea de concretizare a pretențiilor din data de 27 iunie 2019.

A menționat că, la examinarea cauzei în instanța de apel, a fost lipsit de posibilitatea de a demonstra și argumenta temeinicia poziției deoarece nu a fost citat legal despre locul, data și ora ședințelor de judecată a instanței de apel.

A solicitat Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari admiterea cererii de recurs, casarea integrală a deciziei din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Bălți cu remiterea cauzei la rejudecare.

Examinând recursul declarat de Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 12 decembrie 2019 și a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 20 ianuarie 2020 (f.d.153). Potrivit avizelor de recepție, avocatul Iosif Mardari a recepționat copia deciziei la data de 23 ianuarie 2020, iar Victor Corcodel la data de 27 ianuarie 2020.

Astfel, recursul declarat prin intermediul oficiului poștal de Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari la data de 25 februarie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 13 martie 2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Prin referința depusă la 6 aprilie 2020, Întreprinderea Municipală Regia Apă-Canal Bălți a solicitat de a declara ca fiind inadmisibil recursul declarat de Victor Corcodel.

Prin încheierea din 8 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari s-a considerat admisibil fiind transmis pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, casată integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

Potrivit art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. b) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Potrivit alin. (5) al aceluiași articol, temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Instanța de recurs reține că, deși instanța de apel a considerat posibilitatea examinării cauzei în lipsa intimatului și avocatului său, în primă ședință de judecată

după acceptarea pe rol a apelului cu admiterea acestuia și pronunțarea unei noi hotărâri în defavoarea intimatului, a fost încălcat în mod direct principiul egalității armelor.

Or, la materialele dosarului lipsesc probe cu privire la recepționarea citației de către Victor Corcodel, iar citația expediată în adresa avocatului Iosif Mardari, a fost restituită instanței fără avizul de recepție și careva mențiuni despre motivele restituirii acesteia (f.d.142).

În acest sens, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează prevederile art. 376 alin. (1) Cod de procedură civilă, care indică expres că, dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sunt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

Conform art. 105 alin. (5) Cod de procedură civilă, citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmânează personal contra semnătură pe cotor.

La acest capitol, instanța de recurs reiterează prevederile art. 6 CEDO, care stipulează că, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei „în mod echitabil”, ceea ce implică, inclusiv, o procedură contradictorie și egalitatea armelor ale părților litigante. Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza într-o situație egală în raport cu adversarul său, astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect. Aceste principii includ și dreptul părții de a fi reprezentată în proces de către o persoană calificată în domeniul dreptului, cu atât mai mult că legislația procesuală națională declară acest drept.

Curtea a constatat încălcarea articolului 6 § 1 în rezultatul omisiunii Curții Supreme de Justiție de a cita reclamanții la ședința de judecată. Curtea a notat că este o chestiune de echitate a procedurilor, o astfel de reexaminare nu ar fi trebuit să fie făcută fără a i se acorda companiei reclamante șansa de a-și prezenta poziția, mai ales având în vedere că celelalte părți la proces au fost prezente la ședință și au avut posibilitatea de a-și expune opiniile (cauza Kenzie Global Limited Ltd. vs. Moldova).

În această ordine de idei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a examinat cauza cu încălcarea normelor de drept procedural, încălcând flagrant disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, ce constă în posibilitatea de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, iar în așa mod fiind admisă încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, ceea ce în conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. b) și art. 432 alin. (5) Cod de procedură civilă, constituie un temei de casare a deciziei instanței de apel.

Așadar, instanța de apel a încălcat dreptul lui Victor Corcodel la un proces echitabil și principiul egalității armelor statuat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Or, pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate, observațiile formulate a acesteia și de a face comentarii în legătură cu ele.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază. Or judecarea

recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

Prin urmare, ținând cont de faptele din speță, de argumentele părților și de constatările de mai sus, Colegiul judiciar consideră că a examinat principalele întrebări juridice puse în speță și că nu este necesar să se pronunțe separat în privința motivelor invocate în recursul formulat.

Acestea, în esență, nu au forță juridică de a influența prezenta soluție pe caz și relevanța lor va putea fi supusă unei aprecieri juridice la o nouă rejudecare a cauzei (a se vedea, printre alte autorități, cauzele Kamil Uzun vs. Turcia, hotărâre din 10 mai 2007, § 64; Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs, România (Marea Cameră), hotărârea din 17 iulie 2014, § 156).

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari, a casa decizia din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) și (4) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Victor Corcodel, reprezentat de avocatul Iosif Mardari.

Se casează decizia din 12 decembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Corcodel împotriva Întreprinderii Municipale Regia Apă-Canal Bălți cu privire la încasarea plăților salariale, pierderilor de salariu ca rezultat al inflației, prejudiciul moral și cheltuielile de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul:

Ala Cobăneanu

Judecătorii:

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu